

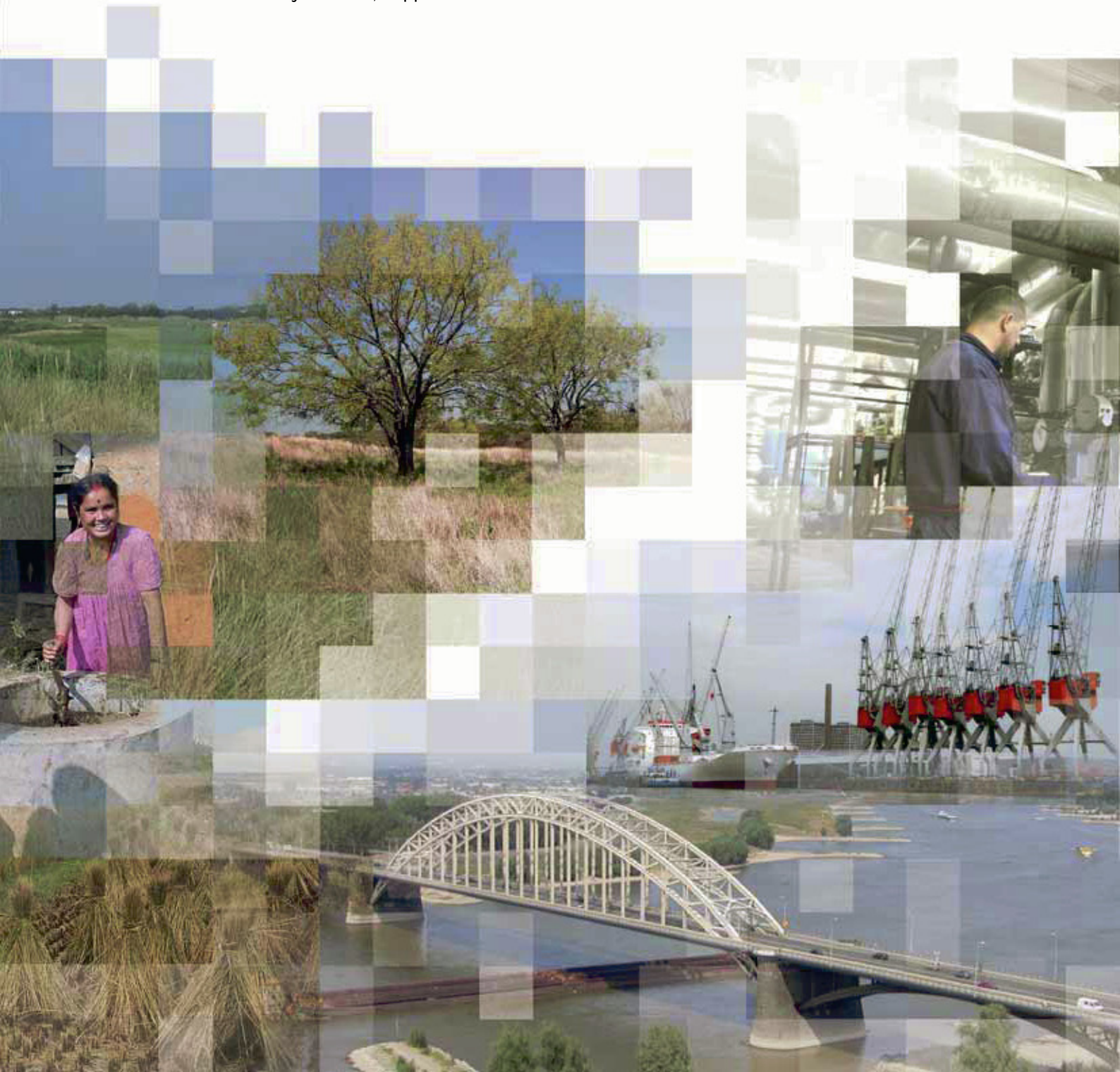

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Zandwinning Zwakke Schakels Noord-Holland

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

15 juli 2013 / rapportnummer 2795-23

1. Oordeel over het Milieueffectrapport (MER)

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) heeft het voornemen om een hoeveelheid suppletiezand te winnen uit de Noordzee, ten behoeve van de uitvoering van de kustversterking "Zwakke Schakels Noord-Holland". Voor deze winning is een ontgrondingsvergunning noodzakelijk. Voor de besluitvorming hierover wordt de m.e.r.-procedure doorlopen.¹ De Minister van Infrastructuur en Milieu (IenM) is het bevoegd gezag in deze procedure. In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')² zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat om het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen bij de besluitvorming. Het MER is zeer uitgebreid en bevat veel technische en gedetailleerde informatie.³ Hierdoor is het – vooral voor bestuurders en burgers – moeilijk om de relevante informatie te vinden. Ook de samenvatting van het MER is moeilijk leesbaar en weinig publieksvriendelijk: een kaart met locatieaanduidingen ontbreekt, de opgenomen figuren zijn weinig relevant en onduidelijk en alternatieven, scenario's en het toetsingskader zijn onduidelijk omschreven.

Uit het MER en de Passende beoordeling blijkt dat de milieueffecten van het voornemen beperkt zijn en verschillen tussen de onderzochte alternatieven klein. Voor de keuze van de definitieve wingebieden zijn nog enkele onzekerheden van belang, die onder andere samenhangen met keuzes die gemaakt moeten worden voor de uitvoering van de kustversterking.

In hoofdstuk 2 wordt het oordeel van de Commissie toegelicht en geeft zij aandachtspunten voor het vervolgtraject en voor toekomstige zandwinningen op de Noordzee.

¹ Voor de uitvoering van de kustversterking is een projectplan op grond van de Waterwet opgesteld en dienen diverse vergunningen te worden verleend. Voor de besluitvorming hierover is separaat een MER opgesteld, dat tegelijkertijd met het onderhavige MER in procedure is gebracht. Over het MER voor de kustversterking wordt door de Commissie een toetsingsadvies uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, onder projectnummer 2793.

² De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens vindt u in bijlage 1 bij dit advies of op www.commissiemer.nl.

³ Het MER is voor een groot deel samengesteld op basis van onderzoek ten behoeve van eerdere zandwinningen in de Noordzee en dus niet specifiek voor het onderhavige plangebied.

2. Toelichting op het MER en aandachtspunten voor het vervolg

2.1 Voornemen en alternatieven

Het voornemen is om het benodigde suppletiezand “ondiep” te winnen zo dicht mogelijk bij de kust en de locatie waar het suppletiezand zal worden aangewend. In het MER zijn alternatieven in beschouwing genomen, zowel voor de winningslocaties (“kustwaarts” en “zee-waarts”) als voor de winningsdiepte (2 meter of 8 meter diep).

De alternatieven zijn op hoofdlijnen vergeleken met het voornemen. Gezien de onzekerheden over de kwaliteit van het zand is een marge aangehouden voor de zoekgebieden, zodat aangenomen kan worden dat binnen deze gebieden winlocaties met voldoende geschikt zand aanwezig zijn. De onzekerheden zijn bij diepe winning (8 meter) groter dan bij ondiepe winning (2 meter), omdat het tot op heden uitgevoerde bodemonderzoek zich beperkt tot een diepte van globaal 5 meter. Over de geschiktheid van het dieper gelegen materiaal is daarvoor zeer weinig bekend (zie verder § 2.3). Naar het oordeel van de Commissie geeft het MER wel voldoende informatie om een keuze te maken tussen de alternatieven, mede omdat milieueffecten beperkt zijn en de alternatieven wat dit betreft weinig verschillen.

Voor de keuze van de definitieve wingebieden zijn nog enkele onzekerheden van belang:

- Het ontwerpprojectplan Zwakke Schakels Noord-Holland en bijbehorende MER geven nog geen uitsluitsel over de kwaliteit van het te winnen zand vanuit de toepassingsfunctie(s). Korrelgrootte en schelpgehalte zijn daarbij belangrijke parameters, zowel voor de kustversterking⁴ als voor natuur en ruimtelijke kwaliteit.⁵ De eisen die uiteindelijk gesteld worden aan de kwaliteit van het suppletiezand kunnen bepalend zijn voor de plaats en omvang van de wingebieden.
- In het zand komen op verschillende dieptes klei-, veen- en grindlagen voor, die (met name bij winning dieper dan 2 meter) pas tijdens de eigenlijke winning getraceerd zullen worden. Het verdient aanbeveling daarmee rekening te houden bij de bepaling van de omvang van de definitieve wingebieden.

2.2 Effecten op natuur

Informatie over natuurwaarden en mogelijke effecten van het voornemen zijn opgenomen in het MER en een Passende beoordeling. De Passende beoordeling is opgesteld omdat uit het

⁴ Het suppletiezand zal qua korrelgrootte overeen moeten komen met het zand waaruit het huidige strand bestaat en waarop de berekeningen voor de veiligheid zijn gebaseerd (250–350 µm).

⁵ Belangrijk voor de natuurontwikkeling is onder andere de kalkrijkdom van het te suppleren zand. De Zwakke Schakels liggen tussen duingebieden die relatief kalkarm zijn. Suppletie met relatief kalkarm zand ligt dan voor de hand. De wens om de instuiving van zand in de relatief kalkarme duinen en op bebouwing en landerijen te beperken pleit er juist voor om ook te werken met schelpenrijk (kalkrijk) zand, wat minder verstuiving geeft. Naast de kalkrijkdom is ook de plaats van toepassing op een locatie van belang (vooroeversuppletie of strandsuppletie).

MER bleek dat significante gevolgen voor de habitattypen H1110 (permanent overstroomde zandbanken) en H1140 (slik- en zandplaten) en voor de scholekster en eidereend niet op voorhand uitgesloten konden worden. In de Passende beoordeling is geconcludeerd dat significante gevolgen wel uitgesloten kunnen worden. De Commissie plaatst bij de effectbeoordeling en de daaraan verbonden conclusies enkele kanttekeningen.

Het MER en de Passende beoordeling maken beide melding van mogelijke gevolgen van vaarbewegingen voor Eider-, Topper- en zee-eenden. Deze kunnen via verstoring⁶ effect hebben op de beschikbaarheid van Spisula- en andere schelpenbanken, die voor deze soorten als een belangrijke voedselbron gelden. De gevolgen worden als niet significant aangemerkt, onder andere omdat in de afgelopen jaren relatief weinig zee-eenden aanwezig waren. De Commissie vindt deze conclusie voldoende onderbouwd, maar constateert wel dat onzeker is of de trend in de aanwezigheid van de zee-eenden zich zal voortzetten.⁷

- De Commissie adviseert om bij de uitvoering de aanwezigheid van zee-eenden te monitoren, zodat indien nodig mitigerende maatregelen (aanpassing van de vaarroutes) genomen kunnen worden.

In het MER is verder aandacht besteed aan mogelijke effecten van vertroebeling (toename van slibgehalte) op de biomassa aan schelpdieren. Duidelijk is dat deze effecten er zijn, maar deze worden als niet significant beoordeeld, onder andere omdat bestaande ontwikkelingen sterk bepalend zijn voor de slibgehalten. In de Passende beoordeling is vervolgens geconcludeerd dat er veel modelonzekerheden en natuurlijke variatie in schelpdierproductie zijn, waardoor een kleine afname van biomassa als gevolg van vertroebeling niet significant is. De Commissie vindt deze conclusie ondanks bovengenoemde kanttekening voldoende onderbouwd.

2.3 Relatie met overige ontwikkelingen en toekomstige zandwinnings

De zandwinning ten behoeve van de Zwakke Schakels Noord-Holland is een van vele activiteiten die op de Noordzee worden ontplooid. De besluitvorming over de winning van suppletiezand in de periode 2013-2017, voor het behoud van de kustlijn en het kustfundament in meer algemene zin, is nog maar kortgeleden afgerond. Ook in de periode 2008-2012 heeft zandwinning plaatsgevonden voor dezelfde doeleinden. Tegelijkertijd kent de Noordzee diverse andere functies en zijn er ecologische doelen vastgesteld, zoals instandhoudingsdoelen voor de Natura 2000-gebieden (waaronder de Noordzeekustzone en Waddenzee). Mede in het licht van het morfologische herstel van zandwinputten (het MER spreekt op p. 95 van een hersteltijd van eeuwen) is het denkbaar dat het structureel grote volume zandwinning door cumulatieve effecten op een bepaald moment zal botsen met het halen van deze ecologische doelen. Daarom heeft de Commissie bij eerdere adviseringen over winning van suppletiezand aandacht gevraagd voor de ecologisch gezien wenselijke maximale wincapaciteit (de ecologi-

⁶ Het MER en bijlagen spreken wisselend over een verstoringsafstand van 1000 dan wel 1500 m.

⁷ In mei 2013 werd bijvoorbeeld nog een recordaantal van 50.000 exemplaren Zwarte en Grote zee-eenden bij de Hoorderslag (Texel) aangetroffen (Waddenzeenieuwsbrief 23-5-2013). Ook kwamen er in de jaren '90 ter hoogte van het wingebied Spisulabanken voor, dus het gebied is daarvoor in potentie geschikt.

sche draagkracht van de Noordzee) en de preferentievolverde van winlocaties, mede in relatie tot andere functies op de Noordzee.

Zoals in § 2.1. aangegeven, is het onderzoek naar de geschiktheid van het zand vooral gericht geweest op ondiepe winning. Van dieper gelegen zandlagen is weinig bekend, aangezien de gehanteerde onderzoeksmethodiek onderzoek dieper dan 5 meter onder het zeebodemoppervlak niet mogelijk maakt. Voor de ondiepe winning van suppletiezand ten behoeve van de zwakke schakels biedt het MER voldoende informatie. Vanuit strategisch oogpunt, met het oog op toekomstige winningen, is het volgens de Commissie wenselijk om meer inzicht te verkrijgen in de voor- en nadelen van diepe winning ten opzichte van ondiepe winning (zoals geschiktheid van het zand op grotere diepte en hersteltijd van diepere zandwinputten).

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Bevoegd gezag: Rijkswaterstaat Noordzee, namens de Minister van Infrastructuur en Milieu

Besluit: Verlenen van een vergunning Ontgrondingenwet

Categorie Besluit m.e.r.: C16.2

Activiteit: Winning van suppletie-zand op de Noordzee ten behoeve van kustversterking "Zwakke Schakels Noord-Holland"

Bijzonderheden: Voor de besluitvorming over de kustversterking Zwakke Schakels Noord-Holland is separaat een MER opgesteld, dat tegelijkertijd met het onderhavige MER in procedure is gebracht. Over het MER voor de kustversterking wordt door de Commissie een toetsingsadvies uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, onder projectnummer 2793.

Procedurele gegevens:

kennisgeving MER in de Staatscourant van: 23 april 2013

ter inzage legging MER: 25 april tm 6 juni 2013

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 23 april 2013

toetsingsadvies uitgebracht: 15 juli 2013

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Dr. J.H. van den Berg

Ir. J.H.J. van der Gun

Drs. P.J. Jongejans (werkgroepsecretaris)

Dr. G.W.N.M. van Moorsel

Drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus

op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- MER Zandwinning Zwakke Schakels Noord-Holland, Grontmij Nederland B.V., 15 augustus 2012;
- Zwakke Schakels Noord-Holland Passende beoordeling Zandwinning, Arcadis, 28 januari 2013.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Zandwinning Zwakke Schakels Noord-Holland

ISBN: 978-90-421-3782-0

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

